

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра бібліотекознавства та інформології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2017 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО ТА ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

Освітній рівень:
перший (бакалаврський)

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Інститут журналістики

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136559
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1325/17
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)

2017-2018 рік

Робоча програма з «Бібліотекознавства та історії бібліотечної справи» для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». – Київ, 2017. – 39 с.

Розробник: Прокопенко Лілія Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні бібліотекознавства та інформології

Протокол №1 від 28 серпня 2017 року

Завідувач кафедри
бібліотекознавства та інформології

О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики
з навчальної роботи

О.А. Росінська

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
Структура програми навчальної дисципліни (у 3 семестрі).....	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
III. Програма	
<i>Змістовий модуль V</i>	10
<i>Змістовий модуль VI</i>	13
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи».....	16
V. Плани семінарських занять.....	17
VI. Завдання для самостійної роботи.....	19
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	22
VIII. Методи навчання.....	26
IX. Методичне забезпечення курсу.....	26
X. Завдання до модульних контрольних робіт.....	27
XI. Теоретичні питання до екзамену.....	29
XII. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	32
<i>Базова</i>	32
<i>Додаткова</i>	33
Інформаційні ресурси.....	37
Методичні рекомендації до підготовки семінарського заняття.....	38
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	39

Пояснювальна записка

Курс «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є невід’ємною складовою підготовки фахівців за напрямом 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія».

Мета дисципліни – надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства та бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни, а також з’ясувати феномен бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомитись з основами організації функціонування бібліотечної справи, розглянути основні віхи на шляху, пройденому вітчизняними і зарубіжними бібліотеками з моменту їх появи і до сьогодення, простежити еволюцію різних типів і видів бібліотек, особливості їх функціонування у межах конкретних країн й історичних періодів, визначити спадкоємність бібліотечних традицій, значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади бібліотекознавства та історії бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни;
- розглянути основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі;
- виявити особливості історії бібліотечної справи як складової історії загальної історії людства та історії світової культури;
- опанувати методологію та методику бібліотекознавства та історії бібліотечної справи;
- ознайомитися із організацією та основними тенденціями бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі;
- сформулювати загальні поняття про бібліотеку та її роль в суспільстві, функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації бібліотеки;
- оволодіти науковими підходами до класифікації і типологізації бібліотек;
- ознайомитися з професійними вимогами до бібліотекаря, теоретичними засадами бібліотечної професіології;
- вивчити теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи, зокрема, принципи і закономірності формування бібліотечних систем, типовидову структуру бібліотечної системи України, сучасні підходи до управління бібліотечною справою;
- дослідити основні напрями розвитку бібліотек і бібліотечної справи на різних історичних етапах в Україні та світі;
- ознайомитися з регіональною специфікою розвитку бібліотечної справи у світі;
- розглянути історію бібліотечної справи з урахуванням її персоналізації;

– виявити значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»:

– володіти базовими загальними знаннями з бібліотекознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду історії бібліотечної справи, еволюції різних типів і видів бібліотек, знаннями теоретико-методологічних, організаційних, технологічних та управлінських засад бібліотекознавства з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності;

– здатність до аналізу законодавчих та нормативно-правових актів щодо діяльності і розвитку сучасних бібліотечно-інформаційних установ; процесів розвитку фахової комунікації як складової системи соціальних комунікацій з метою посилення її впливу на інтелектуальний, культурний, правовий, соціально-економічний рівень життєдіяльності суспільства;

– здатність використовувати фахову термінологію з бібліотекознавства в усній та письмовій формах;

– здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань;

– здатність до вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації, підготовки аналітичних матеріалів, синтетичного опрацювання інформаційного контенту з джерел;

– знання бібліотечно-інформаційного законодавства, документів державних органів влади і управління; статутів бібліотек різних типів і видів; можливість на основі стандартних методик скласти статистичні;

– можливість користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й зберігання.

Опанування дисципліни дозволяє отримати такі **програмні результати** освітньої програми підготовки бакалаврів:

– *фахові (професійні)*:

- здатність продемонструвати сучасне уявлення та знання щодо правових норм, законодавчих установок в бібліотечно-інформаційній галузі; знання процесів розвитку та функціонування українських та зарубіжних бібліотек;

- здатність продемонструвати етичні установки у фаховій сфері; можливість виховання власної свідомості щодо моральності в побудові кар'єри та в повсякденному житті;

- здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови виникнення бібліотек; принципи практичної бібліотечної діяльності;

- здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи;

- здатність застосовувати основи наукової роботи в бібліотечно-інформаційній галузі.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Історія книги та книгознавство», «Фондознавство», «Інформаційне обслуговування користувачів бібліотек», «Менеджмент бібліотечно-інформаційної галузі», «Інтелектуальна свобода та доступ до інформації», «Проектна діяльність бібліотек та інформаційних установ», «Міжнародне співробітництво в бібліотечно-інформаційній сфері» й ін.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють семінарські заняття. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 210 годин вивчається впродовж 1-2 курсів. У 3 семестрі загальний обсяг становить 60 год., у тому числі: 14 год. – лекційних, 14 год. – семінарських занять, 4 год. – модульні контрольні роботи, 28 год. – самостійна робота. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на *три семестри* та завершується *екзаменом*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства і бібліотечної справи

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 7</p> <p>Змістових модулів – 6</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 210</p> <p>Тижневих годин – 2</p>	<p>Галузь знань 0201 «Культура»</p> <p>Напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»</p> <p>Рівень освіти: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 1-2-й</p> <p>Семестр: 1-3-й</p> <p>Аудиторні заняття: 84 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 42 години семінарські заняття: 42 години</p> <p>Модульні контрольні роботи: 12 годин</p> <p>Самостійна робота: 84 години</p> <p>Вид контролю: 30 год. – екзамен</p>

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (у 3 семестрі)

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства і бібліотечної справи

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 90</p> <p>Тижневих годин – 2</p>	<p>Галузь знань 0201 «Культура»</p> <p>Напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»</p> <p>Рівень освіти: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 2-й</p> <p>Семестр: 3-й</p> <p>Аудиторні заняття: 28 годин, з них: лекції (теоретична підготовка): 14 годин семінарські заняття: 14 годин</p> <p>Модульні контрольні роботи: 4 години</p> <p>Самостійна робота: 28 годин</p> <p>Вид контролю: екзамен – 30 год</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль V.							
ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ							
5.1	Бібліотеки України у IX-XVIII ст.	6	4	2	2	2	
5.2	Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст.	6	2	2		4	
5.3	Бібліотечна справа в Україні у XIX - на початку XX ст.	2	2		2		
5.4	Бібліотечна справа у Радянській Україні	6	2	2		4	
5.5	Бібліотечна справа в незалежній Україні	6	2	2		4	
5.6	Бібліотечна справа України у XX – на початку XXI ст.	2	2		2		
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 5	30	14	8	6	14	2
Змістовий модуль VI.							
ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО							
6.1	Основні етапи розвитку зарубіжного бібліотекознавства	8	4	2	2	4	
6.2	Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень	10	4	2	2	6	
6.3	Зарубіжна фахова періодика	2	2		2		
6.4	Англо-американське бібліотекознавство у сучасному вимірі	8	4	2	2	4	
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 6	30	14	6	8	14	2
	Разом за навчальним планом	90	28	14	14	28	4/30

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль V. ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Лекція 5.1. Бібліотеки України у IX-XVIII ст. (2 год.)

Проблеми періодизації історії бібліотечної справи в Україні.

Потреби давньоруської держави у створенні і збереженні документів, прийняття християнства, поява писемності і перших освітніх закладів, початок розвитку літератури та інші передумови зародження бібліотек у Київській Русі.

Роль монастирів як центрів книговиробництва у розвитку бібліотек. Монастирські скрипторії.

Бібліотека Ярослава Мудрого в київському Софійському соборі (1037 р.). Збірник Святослава 1073 р. як джерело для вивчення та реконструкції фонду бібліотеки Ярослава Мудрого.

Церковні і монастирські бібліотеки у XI-XII ст. Бібліотеки Печерського і Видубецького (Київ), Троїцько-Іллінського (Чернігів) монастирів.

Склад, зміст, облік, розміщення і зберігання фондів, джерела комплектування, користувачі бібліотек Київської Русі. Приватні бібліотеки князів та вищого духовенства. Початок формування бібліотекознавчої думки. Доля давньоруських бібліотек у період татаро-монгольського іга.

Стан духовної культури, розвиток освіти і науки в Україні у XV-XVIII ст. і розвиток бібліотек. Початок книгодрукування на українських землях і бібліотеки.

Церковні і монастирські бібліотеки у XV-XVIII ст. Інвентарні описи і бібліотечні каталоги як джерело інформації про склад і зміст фондів. Значення «Правила про книги» для комплектування церковних і монастирських бібліотек.

Створення православних церковних братств XV-XVII ст. Діяльність братських бібліотек. Бібліотеки Львівського Успенського Ставропігійного, Луцького Чеснохресного братств. Склад та зміст їхніх фондів, джерела комплектування, розвиток форм обслуговування користувачів.

Виникнення та розвиток бібліотек навчальних закладів: Острозької академії, Києво-Могилянської академії, Чернігівського, Переяславського, Харківського, Львівського єзуїтського колегіумів. Бурсацька бібліотека Києво-Могилянської академії.

Приватні бібліотеки української інтелектуальної еліти, духовенства, гетьманів, козацької старшини та козаків.

Розвиток бібліотекознавчої думки в Україні у XV-XVIII ст. Настанови й інструкції для бібліотекарів як основа формування правового поля бібліотек.

Використання бібліотек у державних інтересах. Перші відомчі і спеціальні бібліотеки, світський характер їх фондів.

Семінар 15. Бібліотеки України у IX-XVIII ст. (2 год.).

Лекція 5.2. Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст. (2 год.)

Суперечність і складність розвитку вітчизняної бібліотечної справи в XIX – на початку XX ст. Урядова політика щодо діяльності бібліотек. Політичні, соціально-економічні, культурні чинники розвитку бібліотечної справи. Розвиток книгодрукування як фактор стимулювання бібліотечного будівництва. Нагляд за книговиданням і книгорозповсюдженням.

Реформа народної освіти і розвиток наукових і спеціальних бібліотек. Бібліотеки навчальних закладів. Відкриття університетів і університетських бібліотек (Харків, Київ, Одеса).

Становлення і розвиток мережі публічних бібліотек у першій половині XIX ст. Губернські публічні бібліотеки на українських землях. Діяльність опікунських комітетів, джерела фінансування, формування контингенту бібліотек, загальні засади обслуговування користувачів, бібліотечні кадри в умовах відсутності професійної освіти. Одеська публічна бібліотека, Харківська міська публічна бібліотека.

Розвиток книжкової торгівлі і виникнення комерційних бібліотек і кабінетів для читання.

Бібліотечна справа в другій половині XIX ст. Розвиток публічних міських та земських бібліотек, публічні бібліотеки про товариства та клубах, безплатні народні бібліотеки та читальні: основні принципи організації і засади функціонування; склад, зміст, облік фондів; стан каталогізації; умови користування; контингент користувачів. Заснування Київської публічної бібліотеки. Утворення спеціалізованих залів у публічних бібліотеках.

Бібліотечна діяльність товариства «Просвіта»: особливості діяльності, історія, теорія, практика, фонди.

Репресивні заходи уряду Російської імперії щодо українського державного слова та їх вплив на розвиток українського бібліотечного руху.

Освітні і наукові організації як потужний чинник розвитку бібліотек і формування бібліотекознавчої думки в Україні. Наукові універсальні і спеціальні бібліотеки університетів і наукових товариств у другій половині XIX - на початку XX ст. Стан розвитку бібліотечних технологій у наукових і спеціальних бібліотеках. Бібліотеки Народного Дому та Наукового товариства імені Т. Шевченка у Львові.

Приватні бібліотеки XIX – початку XX ст.: розширення соціальних верств власників. Приватні бібліотеки української інтелігенції.

Українська книга у бібліотеках України XIX – на початку XX ст.

Вплив революції 1905-1907 рр. на українську бібліотечну справу. I Всеросійський з'їзд з бібліотечної справи (1911 р.). Початок підготовки бібліотечних кадрів. Становлення бібліотекознавства як науки. Розвиток української бібліотекознавчої думки.

Управління бібліотечною справою в Україні в XIX – на початку XX ст. Цензура у Російській імперії.

Український бібліотечний рух Закарпаття, Буковини та Галичини.

Семінар 16. Бібліотечна справа в Україні у XIX - на початку XX ст. (2 год.).

Лекція 5.3. Бібліотечна справа в Україні у ХХ ст. (2 год.)

Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.). Утворення державних органів керівництва бібліотечною справою. Закладання основ бібліотечного законодавства. Характеристика бібліотечної мережі. Утворення Національної бібліотеки Української держави. Діяльність бібліотеки Кам'янець-Подільського державного українського університету.

Бібліотечна справа у Радянській Україні. Партійно-державне керівництво бібліотечною справою і його відображення в партійних документах. Утворення українських радянських органів керівництва бібліотеками. Націоналізація і реквізиція бібліотек. Припинення діяльності комерційних, громадських, публічних, церковних і станових бібліотек. Запровадження радянської цензури у роботу бібліотек.

Заснування мережі радянських книгозбірень в Україні. Основні принципи бібліотечного будівництва. Масові бібліотеки в 1920-1930-ті рр. Зростання кількості наукових і спеціальних бібліотек. Організація методичного керівництва бібліотечною справою.

Закладання основ українського радянського бібліотекознавства. Ідеологізація і політизація радянського бібліотекознавства. Початок підготовки бібліотечних кадрів.

Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Особливості роботи бібліотек в умовах військового часу. Вивезення книжкових фондів українських бібліотек в евакуацію на Схід. Діяльність німецького Штабу Розенберга по вилученню і вивезенню книжкових фондів українських бібліотек на Захід. Трагічні наслідки та масштаби збитків для бібліотек.

Особливості відновлення книжкового фонду бібліотек, будівництва їх мережі у післявоєнний період. Діяльність Національної комісії з питань повернення в Україну книжкових цінностей, вивезених під час Другої світової війни.

Бібліотечне будівництво України у 1950-1980-х рр. Державні та громадські органи керівництва бібліотечною справою. Зростання кількості наукових і спеціальних бібліотек у 1950-1960-і рр. Основні напрями діяльності бібліотек. Створення Державної республіканської бібліотеки УРСР (1957 р.).

Діяльність науково-методичних відділів при великих центральних бібліотеках. Утворення Міжвідомчої бібліотечної комісії (1974 р.).

Проведення централізації державних загальнодоступних і профспілкових та інших мереж бібліотек у 1980-і рр. Створення територіальних бібліотечних об'єднань.

Розвиток державної системи науково-технічної інформації. Механізація і автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів в бібліотеках. Регламентація і уніфікація діяльності бібліотек.

Науково-дослідна робота в галузі бібліотекознавства. Система підготовки бібліотечних кадрів.

Цензура в бібліотеках, ідеологізація і політизація бібліотечної справи.

Лекція 5.4. Бібліотечна справа в незалежній Україні (2 год.)

Конституція України, нове базове законодавство, Закон України «Про бібліотеки та бібліотечну справу» (1995 р.) і їх значення для демократизації вітчизняної бібліотечної справи.

Криза системи бібліотечно-інформаційного обслуговування населення і бібліотечної теорії (1990-і рр.), її причини і наслідки. Перехід вітчизняної бібліотечної справи на позиції визнання загальнолюдських цінностей, співдружності і взаємодії зі світовими бібліотечними системами.

Основні напрями розвитку бібліотечної справи в період переходу від тоталітаризму до демократії. Відродження і формування національних бібліотек в Україні. Бібліотечна мережа України. Зміна статусу повідних бібліотек України.

Бурхливий розвиток професійних бібліотечних об'єднань, асоціацій і спілок. Найважливіші результати їх діяльності. Заснування Української бібліотечної асоціації (1995 р.). Прийняття Кодексу етики бібліотекаря (1996, 2013 рр.). Встановлення Всеукраїнського дня бібліотек (30 вересня 1998 р.). Зрушення в області інформатизації, комп'ютеризації, інтернетизації бібліотечної справи.

Реорганізація бібліотечної періодики. Вихід у світ нових професійних журналів.

Розвиток українського бібліотекознавства. Перебудова системи бібліотечної освіти. Перегляд освітніх стандартів. Стажування викладачів вишів і бібліотечних фахівців за кордоном. Інтенсифікація міжнародної бібліотечної співпраці. Участь представників України у діяльності провідних міжнародних бібліотечних організацій на сучасному етапі.

Перспективи розвитку бібліотечної справи в Україні.

Семінар 17. Бібліотечна справа в Україні у ХХ – на початку ХХІ ст. (2 год.).

Змістовий модуль VI.

ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

Лекція 6.1. Основні етапи розвитку зарубіжного бібліотекознавства (2 год.)

Зародження і розвиток бібліотекознавчої думки (середина II тис. до н.е. – XVIII ст.). Об'єктивні чинники і передумови виникнення бібліотекознавчої думки. Розвиток бібліотекознавчої думки в бібліотеках Стародавнього Світу. Релігійна спрямованість бібліотекознавчої думки Середньовіччя. Відображення бібліотекознавчої думки у церковних інструкціях, настановах та пам'ятках Середньовіччя і Відродження. Демократизація бібліотекознавчої думки під впливом ідей Великої французької революції.

Значення праць Р. де Бері, Г. Ноде, Г.В. Лейбніца, Й.В. Гете, Й.М. Франке для розвитку бібліотекознавства в Європі. Праці Д. Адамса та Т. Джефферсона та розвиток бібліотекознавства США.

Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у ХІХ ст. М. Шреттінгер: введення у науковий обіг терміну «бібліотекознавство».

Відокремлення бібліотекознавства від бібліотечної практики. Значення наукової діяльності Г.І. Блісса, А. Грезеля, Ф.А. Еберта, Ч. Кеттера, А. Паніцці.

Перші наукові спроби визначення статусу і предмета бібліотекознавства, формування уявлень про структуру бібліотекознавства як наукової дисципліни. Збільшення кількості наукових публікацій із бібліотекознавства, організація видання перших бібліотекознавчих журналів, утворення професійних бібліотечних асоціацій, формування наукових бібліотекознавчих центрів.

Формування і розвиток бібліотекознавства як навчальної дисципліни. Підготовка кадрів і видання підручників з бібліотекознавства.

Загальна характеристика основних напрямів та проблематики зарубіжних бібліотекознавчих досліджень у ХХ ст.

Роль міжнародних фахових об'єднань у розвитку бібліотекознавства.

Внесок окремих зарубіжних вчених у розвиток бібліотекознавства: П. Батлер, У. Бішоп, С. Бредфорд, В. Герзе, Ф. Герхард, М. Дьюї, Х. Кунце, М. Лайн, Г. Лей, Г. Лейдингер, Ф. Мількау, А. Предек, Ш.Р. Ранганатан, Т.П. Севенсма, Т. Годоров, Р. Фік, Й. Форстіус, А. Харнак, Д.Х. Шири та ін.

Семінар 18. Основні етапи розвитку зарубіжного бібліотекознавства (2 год.).

Лекція 6.2. Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень (2 год.)

Еволюція поняття об'єкта і предмета бібліотекознавства у роботах зарубіжних вчених. Взаємозв'язок бібліотекознавства з філософією, соціологією та інформатикою. Методи бібліотекознавчих досліджень. Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства. Трансформація інфраструктури сучасного бібліотекознавства. Організація бібліотекознавчих досліджень за кордоном.

Еволюція концепції бібліотеки. Бібліотека і вільний доступ до інформації та свободі самовираження. Перспективи розвитку бібліотеки в електронному середовищі.

Бібліотечні фонди в цифровому світі. Законодавство про обов'язковий примірник документів. Взаємодія фондів у цифрову епоху: діяльність консорціумів бібліотек. Репозиторії: типи, моделі, умови використання, стандарти. Оцифрування культурної і наукової спадщини: політика, національна і міжнародна кооперація. Збереження і консервація бібліотечних документів.

Електронні бібліотеки: концепції, структура, головні концепції розвитку, національні стратегії архівування цифрових матеріалів, довгострокове збереження цифрових об'єктів і доступ до них.

Пошук нових форм і методів бібліотечно-інформаційного обслуговування в цифровому середовищі. Віртуальне довідково-інформаційне обслуговування: політика, технологія, кадри. Еволюція моделей поведінки користувачів у

новітньому інформаційному середовищі. Специфіка обслуговування окремих категорій користувачів. Обслуговування користувачів з особливими потребами.

Бібліотеки і авторське право. Освіта впродовж життя, інформаційна і медіа грамотність. Подолання цифрових бар'єрів.

Роль бібліотеки у розвитку читання в умовах поширення новітніх медіа, розвитку індустрії електронних ігор і розваг.

Зміни у бібліотечному менеджменті: нові моделі управління, структурні зміни, управління якістю і бенчмаркінг, маркетинг. Бібліотечна статистика у мережевому середовищі. Менеджмент в умовах стихійних лих. Поняття стихійних лих відносно бібліотек. Фандрейзинг: значення та організація.

Кардинальні зміни у професії бібліотекаря. Нові завдання і стандарти фахової освіти. Навчання впродовж життя. Перспективи професії.

Конвергенція бібліотек, архівів і музеїв як соціальних інститутів і інститутів культурної спадщини.

Бібліотечна архітектура і дизайн. «Інтелектуальні приміщення»: концепція і її реалізація.

Семінар 19. Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень (2 год.).

Семінар 20. Зарубіжна фахова періодика (2 год.).

Лекція 6.3. Англо-американське бібліотекознавство у сучасному вимірі (2 год.)

Англо-американське бібліотекознавство у світовому контексті: місце і значення на сучасному етапі.

Організація і управління бібліотекознавчими дослідженнями у США і Великій Британії: державний, приватний і громадський сектори.

Основні напрями науково-дослідної роботи у бібліотеках різних типів (публічні і спеціальні, бібліотеки вищих навчальних закладів).

Програмно-методичне забезпечення бібліотекознавчих досліджень. Зміст і структура програми дослідження. Основні наукові методи (методи аналізу документів, метод спостереження, експеримент, методи опитування, метод Дельфі тощо).

Основні напрями і проблематика фундаментальних і прикладних англо-американських бібліотекознавчих досліджень.

Підготовка наукових кадрів у США і Великій Британії. Рівні підготовками, методи і форми навчання, можливості дистанційного навчання.

Видатні бібліотекознавці англо-американської бібліотекознавчої школи.

Семінар 21. Англо-американське бібліотекознавство у сучасному вимірі (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год.,
самостійна робота – 28 год., мк – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль V				Змістовий модуль VI			
Назва модуля	ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ				ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО			
Кількість балів за модуль	87 б.				92 б.			
Лекції	відвідування - 4 б.				відвідування - 3 б.			
Теми лекцій	Бібліотеки України у IX-XVIII ст. – 1 б.	Особливості українського бібліотечного руху в XIX - на початку XX ст. – 1 б.	Бібліотечна справа у Радянській Україні – 1 б.	Бібліотеки епохи Просвітництва – 1 б.	Основні етапи розвитку зарубіжного бібліотекознавства – 1 б.	Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень – 1 б.		Англо-американське бібліотекознавство у сучасному вимірі – 1 б.
Теми семінарських занять	Бібліотеки України у IX-XVIII ст. – 1+10 б.	Бібліотечна справа в Україні у XIX - на початку XX ст. – 1+10 б.	Бібліотечна справа України у XX – на початку XXI ст. – 1+10 б.		Основні етапи розвитку зарубіжного бібліотекознавства – 1+10 б.	Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень – 1+10 б.	Зарубіжна фахова періодика – 1+10 б.	Англо-американське бібліотекознавство у сучасному вимірі – 1+10 б.
Самостійна робота	5x5=25 б.				5x4=20 б.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 5 – 25 б.				Модульна контрольна робота 6 – 25 б.			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль V. ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Семінар 15

Бібліотеки України у IX-XVIII ст. (2 год.)

1. Загальна характеристика стану бібліотек у IX-XVIII ст.
2. Бібліотека Ярослава Мудрого в київському Софійському соборі.
3. Церковні та монастирські бібліотеки як основний тип бібліотек в українських землях у XI-XVIII ст.
4. Бібліотеки православних церковних братств.
5. Виникнення та розвиток бібліотек навчальних закладів.
6. Приватні бібліотеки та книжкові колекції у XI-XVIII ст.
7. Початок формування та розвиток бібліотекознавчої думки в Україні у XI-XVIII ст.

Базова література: 7, 9

Додаткова література: 10, 12, 13, 27-29, 51, 61, 68-70, 72, 73, 76, 78

Семінар 16

Бібліотечна справа в Україні у XIX - на початку XX ст. (2 год.)

1. Політичні та культурні чинники розвитку бібліотечної справи в Україні.
2. Становлення і розвиток мережі публічних бібліотек у першій половині XIX ст.
3. Наукові і спеціальні бібліотеки.
4. Бібліотечна справа в другій половині XIX ст.
5. Становлення та розвиток бібліотекознавства в Україні.
6. Діяльність провідних бібліотек України у XIX - на початку XX ст.

Базова література: 4, 7, 9

Додаткова література: 10, 12, 16, 24, 34, 36-38, 41, 46, 50, 59-61, 69, 71

Семінар 17

Бібліотечна справа в Україні у XX – на початку XXI ст. (2 год.)

1. Бібліотечна справа в роки української революції (1917-1920 рр.).
2. Бібліотечна справа в Радянській Україні у 1920-1930-і рр.
3. Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Реституційні процеси у післявоєнний період.
4. Бібліотечне будівництво України у 50-80-х рр. XX ст.
5. Проведення централізації масових і профспілкових бібліотек у 1980-х рр.
6. Розвиток системи бібліотечної освіти в Радянській Україні.
7. Управління бібліотечною справою в Радянській Україні.
8. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку бібліотечної справи в незалежній Україні на сучасному етапі (законодавча і нормативно-правова

база діяльності бібліотек; сучасний стан бібліотечної системи України: кількісні і якісні показники роботи бібліотечних мереж; кадрове забезпечення бібліотек України; значення діяльності Української бібліотечної асоціації для розвитку бібліотечної справи).

Базова література: 1-6, 7, 9

Додаткова література: 10, 12, 16, 18, 22-24, 26, 30-33, 37-40, 42, 43, 45-47, 49, 52-55

Змістовий модуль VI. ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

Семінар 18

Основні етапи розвитку зарубіжного бібліотекознавства (2 год.)

1. Виникнення і розвиток бібліотекознавчої думки, середина II тис. до н.е. – XVIII ст.
2. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у XIX ст.
3. Загальна характеристика основних напрямів і проблематики зарубіжних бібліотекознавчих досліджень у XX ст.
4. Внесок міжнародних і національних професійних громадських об'єднань у розвиток бібліотекознавства за кордоном.
5. Видатні зарубіжні бібліотекознавці.

Базова література: 6, 8

Додаткова література: 11, 14, 15, 18-21, 35, 44, 48, 56-58, 62-67, 74, 75, 79

Семінар 19

Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень (2 год.)

1. Нові завдання зарубіжного бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства.
2. Загальні проблеми зарубіжного бібліотекознавства: об'єкт, предмет, еволюція концепції бібліотеки.
3. Бібліотечні фонди в цифровому світі.
4. Нові завдання бібліотечно-інформаційного обслуговування.
5. Книга-читач-бібліотека у цифровому медіасвіті.
6. Бібліотечний менеджмент на початку XXI ст.
7. Професія бібліотекаря і фахова освіта за кордоном: сучасність і перспективи.

Базова література: 6, 8

Додаткова література: 14, 15, 18-21, 35, 44, 56-58, 62-67, 74, 79

Семінар 20

Зарубіжна фахова періодика (2 год.)

1. Загальна характеристика зарубіжних фахових періодичних видань: кількісний і якісний аспекти.
2. Відображення змісту фахових періодичних видань у реферативних і бібліографічних джерелах.
3. Зарубіжні бібліотекознавчі журнали: наукометричний і бібліометричний підхід. Критерії оцінки якості фахових видань.
4. Зв'язок фахових журналів з професійною освітою.
5. Вивчення читацької аудиторії, мовні бар'єри, видавничі стандарти фахової періодики.

Базова література: 6, 8

Додаткова література: 14, 18-20, 56, 57, 66

Семінар 21

Англо-американське бібліотекознавство у сучасному вимірі (2 год.)

1. Державна і приватна підтримка бібліотекознавчих досліджень у США.
2. Дослідницька діяльність громадських бібліотечних організацій у США і Великій Британії.
3. Дослідницька діяльність бібліотек різних типів у США і Великій Британії.
4. Організація і методика бібліотекознавчих досліджень у США і Великій Британії.
5. Сучасні напрями наукових досліджень у англо-американському бібліотекознавстві.

Базова література: 6, 8

Додаткова література: 17-21, 25, 77, 79

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль V.

ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

(14 год.)

5.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи в Україні – 4 год.

5.2. На основі аналізу документного потоку дисертаційних досліджень за 1991-2016 рр. зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) дати характеристику сучасного етапу розвитку історико-бібліотекознавчих досліджень в Україні. Проаналізувати тематику досліджень з історії бібліотечної справи в Україні – 2 год.

5.3. Підготувати презентацію про окрему особисту бібліотеку одного з видатних громадських діячів України, представників української культури, науки тощо (за вибором студента) – 2 год.

5.4 Підготувати презентацію з історії окремої національної бібліотеки України (за вибором студента) – 4 год.

5.5. На основі складених хронологічних таблиць до Змістових модулів 3-5 проаналізувати розвиток бібліотечної справи України у порівнянні із загальносвітовим бібліотечним рухом. Обґрунтувати висновки – 2 год.

Змістовий модуль VI. ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО (14 год.)

6.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку зарубіжного бібліотекознавства. Порівняти хронологічну таблицю історії розвитку вітчизняного бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни (завдання 2.3 до Змістового модуля 2). Обґрунтувати висновки – 4 год.

6.2. На основі опрацювання тематики засідань і доповідей окремих структурних підрозділів ІФЛА, представлених на щорічних Всесвітніх конгресах бібліотечних та інформаційних працівників ІФЛА за останні роки, підготувати презентацію про основні напрями і проблематику міжнародних і національних бібліотекознавчих досліджень. Робота виконується за матеріалами сайту ІФЛА у мережі Інтернет та публікаціями у фахових періодичних виданнях. Структурний підрозділ обирається студентом самостійно і узгоджується з викладачем – 4 год.

6.3. Підготувати презентацію про діяльність видатного зарубіжного бібліотекознавця (на вибір студента, узгоджується з викладачем) – 2 год.

6.4. Охарактеризувати фахову бібліотекознавчу періодику, представлену у базах даних Scopus (не менше 5 назв) та Web of Science (не менше 5 назв). Результати оформити в таблиці – 4 год.

Назва	Рік заснування і періодичність	Тематика видання	Засновник і країна	Характеристика видання
-------	--------------------------------	------------------	--------------------	------------------------

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль V. ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ			
<p>5.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи в Україні – 4 год.</p> <p>5.2. На основі аналізу документного потоку дисертаційних досліджень за 1991-2016 рр. зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) дати характеристику сучасного етапу розвитку історико-бібліотекознавчих досліджень в Україні. Проаналізувати тематику досліджень з історії бібліотечної справи в Україні – 2 год.</p> <p>5.3. Підготувати презентацію про окрему особисту бібліотеку одного з видатних громадських діячів України, представників української культури, науки тощо (за вибором студента) – 2 год.</p> <p>5.4 Підготувати презентацію з історії окремої національної бібліотеки України (за вибором студента) – 4 год.</p> <p>5.5. На основі складених хронологічних таблиць до Змістових модулів 3-5 проаналізувати розвиток бібліотечної справи України у порівнянні із загальносвітовим бібліотечним рухом. Обґрунтувати висновки – 2 год.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>I-IV</p>
Змістовий модуль VI. ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО			
<p>6.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку зарубіжного бібліотекознавства. Порівняти хронологічну таблицю історії розвитку вітчизняного бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни (завдання 2.3 до Змістового модуля 2). Обґрунтувати висновки – 4 год.</p> <p>6.2. На основі опрацювання тематики засідань і доповідей окремих структурних підрозділів ІФЛА, представлених на щорічних Всесвітніх конгресах бібліотечних та інформаційних працівників ІФЛА за останні роки, підготувати презентацію про основні напрями і проблематику міжнародних і національних бібліотекознавчих досліджень. Робота виконується за матеріалами сайту ІФЛА у мережі Інтернет та публікаціями у фахових періодичних виданнях.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль</p>	<p>5</p> <p>5</p>	<p>V-VIII</p>

Структурний підрозділ обирається студентом самостійно і узгоджується з викладачем – 4 год.			
6.3. Підготувати презентацію про діяльність видатного зарубіжного бібліотекознавця (на вибір студента, узгоджується з викладачем) – 2 год.		5	
6.4. Охарактеризувати фахову бібліотекознавчу періодику, представлену у базах даних Scopus (не менше 5 назв) та Web of Science (не менше 5 назв). Результати оформити в таблиці – 4 год.		5	
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом: 45 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2, табл. 7.3

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю (у 3 семестрі)

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування семінарських занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	9	45
4	Робота на семінарському занятті	10	6	60
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів 169				

Розрахунок: $169:100=1,7$

Студент набрав: 153 бали

Оцінка: $153:1,7=90$

**Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного)
контролю
(1-3 семестр)**

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	21	21
2	Відвідування семінарських занять	1	21	21
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	29	145
4	Робота на семінарському занятті	10	18	180
5	Модульна контрольна робота	25	6	150
Максимальна кількість балів 517				

Розрахунок: $517:60=8,6$

Студент набрав: 430 балів

Оцінка: $430:8,6=50$ (балів за семестр), додається екзамен (max 40 балів)

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на практичних заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі заліку, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 7.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
----------	-------------------	--

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні справи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

F_X (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Практичні заняття передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів.

Х. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль V.

ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

1. Проблеми періодизації історії бібліотечної справи України.
2. Історія виникнення перших бібліотек у Київській Русі.
3. Монастирські бібліотеки та їх культурно-освітня роль у книжковій і бібліотечній справі в Україні XI–XVII ст.
4. Монастирські бібліотеки Лівобережної України в контексті української культури XVIII ст.
5. Бібліотека Києво-Печерської Лаври та її роль у справі становлення та розповсюдження шкільництва, освіти, культури.
6. Організація роботи бібліотек братств (XVI-XVII ст.).
7. Приватні бібліотечні зібрання, родові книгозбірні української інтелектуальної еліти: бібліотеки духовенства, гетьманів, козацької старшини та козаків.
8. Виникнення та розвиток бібліотек навчальних закладів у XVI-XVIII ст.
9. Бібліотечна справа в Україні у XIX – на початку XX ст.: стан і основні напрями розвитку.
10. Становлення і розвиток мережі публічних бібліотек у першій половині XIX ст.
11. Бібліотеки вищих навчальних закладів в Україні у першій половині XIX ст.
12. Публічні бібліотеки в історико-культурному контексті України (кінець XIX – початку XX ст.).
13. Наукові і спеціальні бібліотеки у другій половині XIX ст. – на початку XX ст.
14. Бібліотечна діяльність товариства «Просвіта»: особливості діяльності, історія, теорія, практика, фонди.
15. Роль бібліотек Народного Дому та Наукового товариства імені Т. Шевченка в історії розвитку науки і культури Галичини.
16. Діяльність корифеїв бібліотечної справи України.
17. Український бібліотечний рух Буковини, Галичини та Закарпаття.
18. Бібліотечна справа у період Української революції 1917–1920 рр.: проекти реформ бібліотечної справи.
19. Бібліотечна справа у Радянській Україні.
20. Бібліотеки у період становлення нових соціально-економічних і політичних відносин у 1930-х рр.
21. Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).
22. Бібліотеки України у період післявоєнної відбудови та в 1950-х рр.
23. Бібліотечна справа в Україні у 1950-1960-ті рр.: централізація науково-методичної роботи в галузі бібліотекознавства.

24. Бібліотечна справа в Україні у 1970-1980-ті рр.: спроби ґрунтового упорядкування бібліотечної мережі.
25. Масові бібліотеки в Радянській Україні
26. Цензура у бібліотеках Радянської України.
27. Управління бібліотечною справою в Радянській Україні.
28. Бібліотечна справа в незалежній Україні.
29. Основні напрями розвитку бібліотечної справи України в період переходу від тоталітаризму до демократії.
30. Історія розвитку бібліотечної освіти в Україні.

Змістовий модуль VI.

ЗАРУБІЖНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

1. Загальна характеристика основних етапів розвитку зарубіжного бібліотекознавства.
2. Виникнення і розвиток бібліотекознавчої думки, середина II тис. до н.е. – XVIII ст.
3. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у XIX ст.
4. Загальна характеристика основних напрямів і проблематики зарубіжних бібліотекознавчих досліджень у XX ст.
5. Внесок міжнародних і національних професійних громадських об'єднань у розвиток бібліотекознавства за кордоном.
6. Видатні зарубіжні бібліотекознавці.
7. Підготовка наукових кадрів з бібліотекознавства за кордоном.
8. Еволюція поняття об'єкта і предмета бібліотекознавства у роботах зарубіжних вчених.
9. Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень.
10. Нові завдання зарубіжного бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства.
11. Загальні проблеми зарубіжного бібліотекознавства: об'єкт, предмет, еволюція концепції бібліотеки.
12. Бібліотечне фондознавство в цифровому світі як напрям сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень.
13. Нові завдання бібліотечно-інформаційного обслуговування: погляди сучасних зарубіжних бібліотекознавців.
14. Книга-читач-бібліотека у цифровому медіасвіті як напрям сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень.
15. Бібліотечний менеджмент на початку XXI ст. у контексті наукових досліджень.
16. Дослідження електронних бібліотек у зарубіжному бібліотекознавстві.
17. Професія бібліотекаря і фахова освіта за кордоном: сучасність і перспективи.
18. Загальна характеристика зарубіжних фахових періодичних видань: кількісний і якісний аспекти.

19. Відображення змісту фахових періодичних видань у реферативних і бібліографічних джерелах.

20. Зарубіжні бібліотекознавчі журнали: наукометричний і бібліометричний підхід. Критерії оцінки якості фахових видань.

21. Зв'язок фахових зарубіжних журналів з професійною освітою.

22. Вивчення читацької аудиторії, мовні бар'єри, видавничі стандарти фахової періодики.

23. Англо-американське бібліотекознавство у світовому контексті: місце і значення на сучасному етапі.

24. Державна і приватна підтримка бібліотекознавчих досліджень у США.

25. Дослідницька діяльність громадських бібліотечних організацій у США і Великій Британії.

26. Дослідницька діяльність бібліотек різних типів у США і Великій Британії.

27. Організація і методика бібліотекознавчих досліджень у США і Великій Британії.

28. Сучасні напрями наукових досліджень у англо-американському бібліотекознавстві.

29. Фахові бібліотекознавчі видання у наукометричних базах даних.

30. Основні напрями і проблематика фундаментальних і прикладних міжнародних бібліотекознавчих досліджень.

XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Соціальні функції бібліотеки.
2. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі.
3. Бібліотека як система.
4. Диференціація бібліотечної роботи за видами.
5. Організаційна структура бібліотеки.
6. Класифікація бібліотек за різними критеріями.
7. Сутнісні критерії типологізації бібліотек.
8. Соціальне призначення як основна типоутворююча ознака типологізації бібліотек.
9. Типологічні особливості та функції національних бібліотек.
10. Типологічні ознаки універсальних і спеціальних бібліотек.
11. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек.
12. Бібліотечні мережі і бібліотечні системи.
13. Бібліотечна система України на сучасному етапі. Система управління бібліотечною справою в Україні.
14. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи.
15. Бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою.
16. Об'єкт і предмет бібліотекознавства.
17. Наукові і соціальні функції бібліотекознавства.
18. Структура бібліотекознавства як науки і як навчальної дисципліни.
19. Бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука.
20. Загальне і спеціальне бібліотекознавство.

21. Міждисциплінарність бібліотекознавства.
22. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни.
23. Українське бібліотекознавство XIX - початку XX ст.
24. Розвиток бібліотекознавства в СРСР.
25. Розвиток українського бібліотекознавства наприкінці XX - на початку XXI ст.
26. Методи бібліотекознавчих досліджень.
27. Діяльність основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні.
28. Бібліотекознавча періодика в Україні.
29. Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі.
30. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи.
31. Бібліотеки Стародавнього Світу.
32. Бібліотеки Античної Греції і Стародавнього Риму.
33. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру в історії зарубіжної бібліотечної справи.
34. Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату.
35. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
36. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V - X ст.).
37. Зарубіжні бібліотеки Середньовіччя.
38. Бібліотеки доби Відродження та раннього Нового часу
39. Бібліотечна справа Німеччини у період Реформації: суспільно-історичне тло, особливості функціонування.
40. Зародження ідеї створення публічних бібліотек у добу Відродження. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.
41. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.).
42. Бібліотечна справа Великої Британії.
43. Бібліотечна справа Російської імперії у XVII-на початку XX ст.
44. Бібліотечна справа Німеччини.
45. Бібліотечна справа Франції.
46. Бібліотечна справа в США.
47. Публічна бібліотека XIX ст.: види, концепції створення та функціонування.
48. Еволюція інституту національної бібліотеки.
49. Наукові бібліотеки Європи XIX ст.: види, суспільне призначення.
50. Бібліотечна справа в країнах Центральної і Східної Європи в XIX – на початку XXI ст.
51. Діяльність професійних бібліотечних асоціацій у XIX – на початку XXI ст.
52. Міжнародне бібліотечне співробітництво у XIX – на початку XXI ст.
53. Тенденції розвитку бібліотечної справи за кордоном у XX ст.
54. Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.
55. Національні бібліотеки країн світу у XX – на початку XXI ст.

56. Кардинальні зміни у бібліотечній справі зарубіжних країн на початку ХХІ ст.
57. Провідні університетські бібліотеки світу на сучасному етапі.
58. Інтелектуальна свобода і вільний доступ до інформації як головний принцип організації бібліотечної справи у демократичних країнах.
59. Проблеми періодизації історії бібліотечної справи України.
60. Історія виникнення перших бібліотек у Київській Русі.
61. Монастирські бібліотеки та їх культурно-освітня роль у книжковій і бібліотечній справі в Україні ХІ–ХVІІІ ст.
62. Бібліотека Києво-Печерської Лаври та її роль у справі становлення та розповсюдження шкільництва, освіти, культури.
63. Організація роботи бібліотек братств (ХVІ-ХVІІ ст.).
64. Приватні бібліотечні зібрання, родові книгозбірні української інтелектуальної еліти: бібліотеки духовенства, гетьманів, козацької старшини та козаків.
65. Виникнення та розвиток бібліотек навчальних закладів у ХVІ-ХVІІІ ст.
66. Бібліотечна справа в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст.: стан і основні напрями розвитку.
67. Становлення і розвиток мережі публічних бібліотек у першій половині ХІХ ст.
68. Бібліотеки вищих навчальних закладів в Україні у першій половині ХІХ ст.
69. Публічні бібліотеки в історико-культурному контексті України (кінець ХІХ – початку ХХ ст.).
70. Наукові і спеціальні бібліотеки у другій половині ХІХ ст. – на початку ХХ ст.
71. Бібліотечна діяльність товариства «Просвіта»: особливості діяльності, історія, теорія, практика, фонди.
72. Роль бібліотек Народного Дому та Наукового товариства імені Т. Шевченка в історії розвитку бібліотечної справи Галичини.
73. Діяльність корифеїв бібліотечної справи України.
74. Український бібліотечний рух Буковини, Галичини та Закарпаття.
75. Бібліотечна справа у період Української революції 1917–1920 рр.: проекти реформ бібліотечної справи.
76. Бібліотечна справа у Радянській Україні у передвоєнний період.
77. Бібліотечна справа України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) та післявоєнної відбудови.
78. Бібліотечна справа в Україні у 1950-1960-ті рр.: централізація науково-методичної роботи в галузі бібліотекознавства.
79. Бібліотечна справа в Україні у 1970-1980-ті рр.: упорядкування бібліотечної мережі.
80. Масові бібліотеки в Радянській Україні
81. Цензура у бібліотеках Радянської України.
82. Управління бібліотечною справою в Радянській Україні.

83. Бібліотечна справа в незалежній Україні.

84. Основні напрями розвитку бібліотечної справи в Україні в період переходу від тоталітаризму до демократії.

85. Історія розвитку бібліотечної освіти в Україні.

86. Загальна характеристика основних етапів розвитку зарубіжного бібліотекознавства.

87. Видатні зарубіжні бібліотекознавці.

88. Основні напрями і проблематика сучасних зарубіжних бібліотекознавчих досліджень.

89. Загальна характеристика зарубіжних фахових періодичних видань: кількісний і якісний аспекти.

90. Англо-американське бібліотекознавство у світовому контексті: місце і значення на сучасному етапі.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі документи

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – Ст. 45; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

2. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей: Закон України від 29 верес. 1999 р. №1068-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – №48. – Ст. 405; В ред. Закону №1253-18 від 06.08.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>.

3. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – №24. – Ст. 168; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

Базова

4. Бібліотеки України загальнодержавного значення: історія і сучасність : зб. ст / НБУВ та ін.; редкол. : О.С. Онищенко (голова) та ін. – Київ, 2007. – 253 с.

5. Дубровіна Л.А. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті : монографія / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2009. – 530 с.

6. Карташов Н. С. Сравнительное библиотековедение : учебник / Н. С. Карташов. – Москва : МГУКИ, 2003. – 336 с. – (Современная библиотека).

7. Кунанець Н.Е. Бібліотечна справа на західноукраїнських землях (XIII ст.-1939 р.): консолідований інформаційний ресурс : монографія / Н.Е. Кунанець ; М-во освіти і науки, молоді та спорту, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 446 с.

8. Романов П.С. Библиотековедение зарубежных стран во второй половине ХХ – начале ХХІ века : учеб. пособие / П.С. Романов. – Москва : Хлебпродинформ, 2012. – 121 с.

9. Сєдих В.В. Історія бібліотечної справи в Україні : навч. посіб. / В.В. Сєдих ; [наук. ред. Н.М. Кушнарєнко]; М-во культури України, Харк. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2013. – 212 с.

Додаткова

10. Абрамов К.И. История библиотечного дела в России: учеб.-метод. пособие для студентов, преподавателей и библиотекарей-практиков: [В 2 ч.] / К.И. Абрамов. – Москва : Либерей, 2000-2001. – Ч. 1. – 2000. – 175 с. ; Ч. 2. – 2001. – 159 с.

11. Александрова О.К. Науково-дослідна робота національних бібліотек різних країн у 1960-1980 рр. / О.К. Александрова // Соціолог. дослідж. в б-ках : інформ.-аналіт. бюл. – Київ, 1993. – Вип. 6. – С. 4–14.

12. Арсірій С. Історія бібліотечної справи на західноукраїнських землях: досвід і проблеми вивчення / С. Арсірій // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника. – Львів, 2002. – Вип. 9/10. – С. 77-88.

13. Ачкасова В. З історії бібліотеки Києво-Софійського Собору / В. Ачкасова // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2003. – Вип. 10. – С. 175-180.

14. Багрова И.Ю. Национальные библиотеки и проблемы развития библиотечного дела за рубежом в конце XX – начале XXI века: обзоры, рефераты и переводы англоязычной литературы / И.Ю. Багрова. – Москва : Пашков дом, 2004. – 498 с.

15. Беліна Л. Інновації бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів у зарубіжному бібліотекознавстві / Л. Беліна // Наук. пр. НБУВ. – Київ : НБУВ, 2011. – Вип. 31. – С. 7-13.

16. Березюк Н.М. Библиотека Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина за 200 лет (1805-2005) / Н.М. Березюк [и др.] ; Харьков. нац. ун-т им. В.Н. Каразина, Центр. науч. б-ка. – Харьков : Тимченко А.Н., 2006. – 390 с.

17. Библиотеки и библиотечное дело США: комплексный подход / под ред. В.В. Попова. – 2-е изд. – Москва : Информ-система, 1993. – 295 с.

18. Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка ; [гл. ред. Ю.А. Гриханов ; науч. ред.-сост. : Е.И. Ратникова, Л.Н. Уланова]. – Москва : Пашков дом, 2007. – 1299 с. : ил., табл.

19. Библиотечное дело за рубежом: сб. анализ. и справ. материалов / Рос. гос. б-ка, Отд. зарубеж. библиотековедения и междунар. библ. связей ; сост. Е.Г. Бурмистрова. – Москва : Пашков дом, 2012. – 210 с.

20. Библиотечное дело мира : сб. анализ. и справ. материалов / Рос. гос. б-ка, Отд. зарубеж. библиотековедения и междунар. библ. связей, Сектор анализа и обобщения информации по зарубеж. библ. делу и библиогр. ; [сост. В.В. Качалина]. – Москва : Пашков дом, 2010. – 174 с.

21. Бинхем Р. Основы библиотечного дела = The basic of librarianship : учеб. пособие : пер. с англ. / Р. Бинхем, К. Хэррисон ; науч. ред. И.П. Осипова ; Рос. гос. б-ка, Информкультура ; Отдел орг-ции и функционирования библ. систем. – Москва : Пашков дом, 1999. – 97 с.

22. Бібліотеки Києва під час нацистської окупації. (1941-1943) : Дослідження. Анотований покажчик. Публікації документів / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, Держкомархів України, Центр. держ. арх. вищих органів влади та упр. України ; уклад. : Л.А. Дубровіна, Н.І. Малолетова. – К., 2004. – 812 с.

23. Білокінь С. Боротьба проти історії. Спецфонди : [з історії бібл. спецфондів] / С. Білокінь // Укр. культура. – 2009. – № 1. – С. 34-35.

24. Білоус І.О. Бібліотека Львівської політехніки: історія становлення і розвитку : [1844–2000 рр.] / І.О. Білоус // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – С. 247–255.

25. Варганова Г.В. Библиотечные и информационные исследования в США / Г.В. Варганова ; Санкт-Петербург. гос. ун-т культуры и искусств. – Санкт-Петербург : Профессия, 2002. – 192 с.

26. Вергунов В.А. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН : історія і сьогодення : до 75-річчя ДНСГБ УААН як наук. установи / В.А. Вергунов. – Київ : Аграр. наука, 2007. – 480 с.

27. Глухов А.Г. Русь книжная / А.Г. Глухов. – Москва, 1979. – 224 с.

28. Глухов А.Г. Судьбы древних библиотек / А.Г. Глухов. – Москва, 1992. – 160 с.

29. Дзюба О.М. Монастирські бібліотеки лівобережної України в контексті української культури XVIII ст. / О.М. Дзюба // Бібл. вісн. – 1994. – №1. – С. 18-22.

30. Дубровіна Л.А. Бібліотеки Києва в період німецької окупації (1941 – 1944) / Л.А. Дубровіна, Н.І. Малолетова // Бібл. вісн. – 2001. – №4. – С. 5.

31. Дубровіна Л.А. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 1918-1941 / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 1998. – 336 с.

32. Дубровіна Л.А. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1941-1964) / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ : Наук. думка, 2003. – 360 с.

33. Дубровіна Л.А. Історія Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1965-1991) / Л.А. Дубровіна, О.С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ, 2008. – 373 с.

34. Зворський С.Л. Внесок діячів львівського товариства «Просвіта» у розвиток теорії і практики бібліотечної справи в Україні / С.Л. Зворський // Історія бібліотечної справи в Україні : зб. наук. пр. – Київ, 1995. – Вип. 1. – С. 29-40.

35. Земсков А.И. Современные направления работы зарубежных вузовских библиотек / А.И. Земсков // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – №6. – С. 54-65.

36. Зубкова Н. Бібліотечна діяльність Бориса Грінченка / Н. Зубкова // Бібл. вісн. – 1996. – №1. – С. 11-12.

37. Історія наукових бібліотек у контексті історії, культури, освіти в Україні: матеріали наук.-практ. конф., Київ, 14-15 жовтня 1999 р. – Київ, 1999. – 110 с.

38. Історія освітянських бібліотек України: наук. зб. / Держ. наук.-пед. б-ка ім. В.О. Сухомлинського ; гол. ред. кол П.І. Рогова. – Київ : Вирий, 2006. – 403 с.
39. Історія розвитку бібліотек України для дітей (1960–1974 рр.) / НБУ для дітей; редкол. : А.С. Кобзаренко та ін. – Київ, 2007. – 75 с.
40. Історія розвитку бібліотек України для дітей (1975-1991 рр.) / [А.С. Кобзаренко та ін. ; наук. ред. Л.П. Каліберда] ; Нац. б-ка України для дітей. – Київ, 2011. – 116 с.
41. Капустіна Н. З історії створення відділу бібліотекознавства Харківської громадської бібліотеки : до 100-річчя першого відділу бібліотекознавства в Україні / Н. Капустіна // Вісн. Книжк. палати. – 2003. – №7. – С. 40-42.
42. Кашеварова Н. Діяльність оперативного штабу рейхсляйтера Розенберга в галузі обліку, опису та конфіскації бібліотечних фондів на території рейхскомісаріату України (1941-1944) / Н. Кашеварова // Бібл. вісн. – 2005. – №4. – С. 23-38.
43. Ківшар Т. Український книжковий рух як історичне явище : монографія / Т. Ківшар ; НАН України, Центр пам'ятокознавства. – Київ : Логос, 1996. – 344 с.
44. Клещук С.Е. Научные методы в зарубежных библиотековедческих исследованиях / С.Е. Клещук // Науч. и техн. б-ки. – 1992. – №5. – С. 25-29.
45. Ковальчук Г.І. Керівники ВБУ-НБУВ (1918-1998) / Г.І. Ковальчук // Бібл. вісн. – 1998. – №5. – С. 18-28.
46. Кунанець Н. Соціокомунікативний підхід у дослідженні історії бібліотечної справи західноукраїнського регіону / Н. Кунанець // Вісн. КНУКіМ. Сер. : Соціальні комунікації. – 2013. – Вип. 1. – С. 114-119.
47. Купрійчук В. Роль бібліотек у реалізації державної гуманітарної політики України у добу національно-визвольної боротьби 1917-1920 рр. / В. Купрійчук // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. – 2012. – Вип. 30. – С. 131-137.
48. Лукашов И.В. «Точки роста» в истории библиотечной науки (конец XIX – первая половина XX в.) / И.В. Лукашов // Библиотековедение. – 1998. – №4. – С. 22-35.
49. Маслакова Н. Історико-бібліотекознавчі дослідження на новому етапі розвитку України (1991-2006) / Н. Маслакова // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2006. – Вип. 16. – С. 404–414.
50. Матвеев М.Ю. Деятельность земских народных библиотек / М.Ю. Матвеев // Библиотековедение. – 1997. – №2. – С. 76-86.
51. Мацюк О. Чи було книгодрукування на Україні до Івана Федорова / О. Мацюк // Вісн. Книжк. палати. – 2014. – №1. – С. 28-33.
52. Новікова Н. Дитячі бібліотеки в культурі України другої половини ХХ століття: монографія / Н. Новікова ; КНУКіМ. – Київ, 2006. – 282 с.
53. Онищенко О. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського в 1918-1998 рр.: основні етапи розвитку / О. Онищенко, Л. Дубровіна // Бібл. вісн. – 1998. – №5. – С. 5-17.

54. Онищенко О. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст. : основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. Онищенко // Бібл. вісн. – 2009. – № 3. – С. 12-23.

55. Перелигіна О. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: переміщення і втрати фондів / О. Перелигіна // Вісн. Книжк. палати. – 2015. – №4. – С. 15-16.

56. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Відділу ІФЛА «Освіта та наукові дослідження» / Л.С. Прокопенко // «Соціальні комунікації в стратегіях формування суспільства знань» : у 2 ч. Ч. 2 : матер. міжнар. наук. конф., Харків, 26 – 27 лют. 2009 р. / [ред. кол. В.М. Шейко та ін.]. – Харків : ХДАК, 2009. – С. 144-146.

57. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Секції бібліотечних журналів ІФЛА (1978-2005) / Л.С. Прокопенко // «Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми освіти, науки, практики» : зб. матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 19-21 трав. 2009 р. / редкол. : Г.В. Боряк, Г.В. Власова, Л.А. Дубровіна, М.С. Слободяник та ін. – Київ, 2009. – С. 73-75.

58. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності спеціальної групи по інтересам з історії бібліотечної справи (ІФЛА) / Л.С. Прокопенко // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 лист. 2011 р. – Київ, 2011. – С. 165-167.

59. Радзівіло А.А. З історії публічних бібліотек України у другій половині ХІХ ст. – першому десятиріччі ХХ ст. : (З архівних матеріалів) / А.А. Радзівіло // Історія бібліотечної справи в Україні. – Київ, 1995. – Вип. 1. – С. 9-15.

60. Радзівіло А.А. Перша публічна бібліотека у Києві: («Аптека для душі» П.П. Должикова) / А.А. Радзівіло // Історія бібліотечної справи в Україні. – Київ, 1997. – Вип. 2. – С. 5-11.

61. Роль бібліотек монастирів, соборів та інших установ у розвитку культури України : тези наук. конф. / НАН України, Ін-т укр. археографії ; ред. Т. Санкович. – Київ, 1993. – 131 с.

62. Романов П. Развитие концепции стоимости научной библиотеки в зарубежном библиотековедении / П. Романов // Библиотековедение. – 2014. – №6. – С. 80-84.

63. Романов П.С. Анализ библиотечной деятельности на основе системного подхода в зарубежном библиотековедении / П.С. Романов // Вест. МГУКиИ. – 2009. – №4. – С. 195-200.

64. Романов П.С. Проблема адаптации научных библиотек к инновационным процессам в зарубежном библиотековедении / П.С. Романов // Библиосфера. – 2010. – №1. – С. 42-45.

65. Романов, П.С. Векторы развития зарубежного библиотековедения на современном этапе / П.С. Романов // Библиосфера. – 2011. – № 2. – С. 19-23.

66. Рочестер М. Международные исследования в области библиотечной и информационной науки: сравнение национальных тенденций / М. Рочестер, П. Ваккари // Науч. и техн. б-ки. – 2000. – №3. – С. 80-92.

67. Русинська-Гертих Г. Вроцлавський інститут наукової інформації і бібліотекознавства: історія та діяльність / Г. Русинська-Гертих // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2010. – Вип. 5. – С. 145-152.

68. Сажок О.В. Бібліотеки Острозького Кирило-Мефодіївського церковного православного братства у другій половині XIX – на початку XX ст. / О.В. Сажок // Наук. зап. [Нац. ун-ту «Острозька акад.».]. Сер. «Історичне релігієзнавство». – 2011. – Вип. 4. – С. 159–169.

69. Сірополко С. Бібліотечна справа на Україні : [корот. огляд від початку до 20-х рр. XX ст.] / С. Сірополко // Шк. б-ка. – 2009. – № 1. – С. 41–44.

70. Соколов В. Бібліотеки церковних братств в Україні у XVI-XVIII ст. / В. Соколов // Вісн. Книжк. палати. – 2014. – №3. – С. 20-24 ; 2014. – №4. – С. 27-34.

71. Соколов В. Діяльність Київської міської публічної бібліотеки у 1914-1917 рр. / В. Соколов // Вісн. Книжк. палати. – 2015. – №12. – С. 32-35.

72. Соколов В. Книжкові зібрання козацької старшини наприкінці XVII-XVIII ст. / В. Соколов // Вісн. Книжк. палати. – 2014. – №1. – С. 22-27.

73. Солонська Н. Князівська бібліотека XI століття в Києві: до 1000-річчя Софійського собору / Н. Солонська // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – № 11. – С. 41-43.

74. Тютина Н.Ф. Формирование международного библиотековедения как самостоятельной отрасли знания / Н.Ф. Тютина // Б-ки за рубежом. – 1995. – №2/3. – С. 9-11.

75. Упорядочил все : Мелвил Дьюи (1851-1931), американский библиотековед // Библиополе. – 2011. – №10. – С. 43.

76. Фрис В. Бібліотеки на західноукраїнських землях у другій половині XVII-XVIII ст. / В. Фрис // Зап. Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника. – 2002. – Вип. 9/10. – С. 171-186.

77. Чуканова С.О. Професійна підготовка фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / С.О. Чуканова ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Київ, 2016. – 22 с.

78. Шекера І. Бібліотека Михайлівського Золотоверхого монастиря як об'єкт дослідження на сторінках сучасних видань / І. Шекера // Вісн. Книжк. палати. – 2013. – № 7. – С. 42-45.

79. Шира Дж. Х. Введение в библиотековедение: Основные элементы библиотечного обслуживания / Дж. Х. Шира ; пер. с англ. В.В. Скворцова, Э.Г. Азгальдова, под. ред. Н.С. Карташова. – Москва : Высш. шк., 1983. – 256 с.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса сайту	Назва сайту
1	http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index	Міністерство культури України
2	http://www.ula.org.ua	Українська бібліотечна асоціація (УБА)

3	http://www.ukrbook.net/	Книжкова палата України імені Івана Федорова
4	http://www.ifla.org	Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів
5	http://www.librportal.org.ua/	Бібліотечний інформаційно-освітній портал
6	http://profy.nplu.org/	«Бібліотекар України»
7	http://nplu.org/storage/images/Content/b-uk-91-08.doc	Українське бібліотекознавство (1991 – 2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. – К., 2010. – 166 с.
8	http://www.abdos.de/uploads/4/0/4/1/4041274/referat_sokov_2007.pdf	«Имена выдающихся библиотековедов Европы на страницах Библиотечной энциклопедии России»
9	http://elib.nplu.org/collection.html?id=56&page=4	Електронна бібліотека «Культура України»: Історія бібліотечної справи
10	https://www.youtube.com/watch?v=KQtVDp1YH14	Відомі постаті в історії бібліотечної справи
11	http://korolenko.kharkov.com/metod/index.php?id=8&sub=2/	Бібліотечна періодика
12	https://www.scopus.com/	Scopus
13	https://webofknowledge.com/	Web of Science

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семінар, як одна з форм навчальних аудиторних занять, спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння шляхом безпосередньої співпраці навчальної групи та викладача в процесі обговорення навчального матеріалу.

Систематична підготовка до семінару з дисципліни привчає до самостійної роботи з матеріалом, науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Для виступу на семінарському занятті студенти готують усні відповіді на поставлені запитання. Під час занять створюються умови для перевірки та виявлення інтелектуального рівня студентів, формування вміння публічно виступати, логічно висловлюватись, колективно обговорювати гострі проблеми, обстоювати власну точку зору, полемізувати й аргументувати власну позицію.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання на практичному занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.